

ЕТИЧНІ ПРИНЦИПИ COPE ДЛЯ РЕЦЕНЗЕНТІВ

Ірен Хеймс

Джерело: COPE Ethical Guidelines for Peer Reviewers. Irene Hames on behalf of COPE Council March 2013, v.1.

Available from:

www.publicationethics.org

DOI: <https://doi.org/10.26641/1997-9665.2013.3.138-140>

Експертна оцінка в усіх її формах відіграє важливу роль у забезпеченні цілісності наукової діяльності. Процес більшою мірою базується на довірі і вимагає, щоб усі учасники поводитися відповідально та етично. Рецензенти відіграють центральну і вирішальну роль у процесі рецензування, але занадто часто залучаються до справи без жодної директиви і можуть не знати своїх етичних зобов'язань. Етичні принципи для рецензентів базуються на основних принципах і стандартах, яких мають дотримуватися всі рецензенти під час процесу рецензування. Маємо надію, що вони будуть корисними для дослідників в якості посилання для журналів і редакторів у керівництві їх рецензентів, і виступатимуть в якості освітнього ресурсу для установ у навчанні своїх студентів та дослідників.

Основні принципи, яких повинні дотримуватись рецензенти

Рецензенти мають:

- погоджуватись на рецензування тільки тих рукописів, які входять до їх наукової компетенції, та які вони можуть оцінити своєчасно
- поважати конфіденційність експертної оцінки і не розкривати жодних подробиць рукопису або його рецензії під час, або після експертної оцінки, крім тих, які оприлюднені у журналі
- не використовувати інформацію, отриману під час процесу рецензування, за для власної користі, або вигоди будь-якої іншої особи чи організації, або з метою нашкодити чи дискредитувати інших
- декларувати всі потенційні конфлікти інтересів, консультуючись з журналом за відсутності впевненості відносно важливості тієї чи іншої інформації з цієї теми
- не дозволяти, щоб на їх відгуки впливало походження рукопису, національність, релігійні чи політичні переконання, гендерні або інші характеристики авторів, або комерційні міркування
- бути об'єктивними і конструктивними у своїх відгуках, утримуючись від ворожості або запалення, а також від прийняття наклепницьких або принизливих особистісних коментарів
- визнати, що експертна оцінка здебільшого є оборотним зусиллям і зобов'язатись своєчасно виконувати свою справедливую частку рецензування

- надати журналу особисту і професійну інформацію, яка є точним і справжнім відображенням їх досвіду
- визнати, що видавати себе за іншу особу в процесі рецензування вважається серйозною провинною

Очікування під час рецензування

На початку рецензування

Рецензенти мають:

- надати відповідь у розумні терміни та без навмисної затримки, особливо якщо вони не в змозі провести експертну оцінку.
- заявити, якщо вони не мають належної компетенції, необхідної для проведення рецензування, або якщо вони в змозі оцінити тільки частину рукопису, чітко вказуючи на області, в яких вони мають відповідний досвід.
- погоджуватись на рецензування рукопису лише за умови достатньої впевненості в тому, що вони зможуть надати відгук у рамках пропонуваного або взаємно узгодженого терміну, інформуючи журнал оперативного у випадку, якщо потрібен додатковий час.
- задекларувати будь-які потенційні конфліктуючі або конкуруючі інтереси (які можуть бути, наприклад, особистими, фінансовими, інтелектуальними, професійними, політичними, або релігійними), звертаючись за порадою до журналу, якщо вони не впевнені у суттєвості відповідної інформації.
- слідувати політиці журналу у тих ситуаціях, які на їх думку є конфліктними для рецензування. Якщо не передбачено жодних вказівок, вони мають повідомити журнал, якщо: вони працюють у тому ж закладі, що і будь-який з авторів (або будуть вступати до цієї організації, або вже прийняті там на роботу); вони є, або були нещодавно (наприклад, в останні 3 роки) керівниками, підопічними, співробітниками або стипендіатами одного з грантів; вони мають тісні особисті стосунки з будь-ким із авторів.
- переглядати наново будь-який рукопис, який вони раніше рецензували для іншого журналу, оскільки він, можливо, змінився між двома поданнями, і критерії для оцінки та прийняття у журналах можуть відрізнятись.
- пропонувати альтернативних рецензентів, базуючись на їх відповідності вимогам, а не

на особистих міркуваннях або з наміром, щоб рукопис отримав специфічний результат (позитивний чи негативний).

- не погоджуватись рецензувати рукопис лише заради грошової винагороди не маючи наміру надати експертну оцінку.

- відсторонитись від рецензування, якщо вони відчувають себе не в змозі забезпечити справедливую і неупереджену оцінку.

- відсторонитись від рецензування, якщо вони були пов'язані з будь-якою роботою у рукописі або її звітуванні.

- відсторонитись від рецензування, якщо запропоновано оцінити рукопис, який дуже схожий на той, який вони мають в розробці, або на розгляді в іншому журналі.

- відсторонитись від рецензування, якщо у них є питання щодо моделі експертної оцінки, яка використовується у журналі (наприклад, якщо до рецензій надається відкритий доступ, або імена рецензентів повідомляються авторам), яка може вплинути на їх рецензію, або привести до признання відгуку недійсним через його невідповідність політиці рецензування журналу.

Під час рецензування

Рецензенти мають:

- сповіщати журнал і негайно звертатися за порадою, якщо вони виявляють або конфлікт інтересів, що не був очевидним, коли вони погоджувались на рецензування, або будь-що, що може перешкодити їм забезпечити справедливую та неупереджену експертну оцінку.

- утримуватися від перегляду рукопису і пов'язаних з ним матеріалів під час очікування інструкцій журналу щодо питань, які можуть призвести до скасування запиту на рецензію.

- прочитати рукопис, допоміжний матеріал (наприклад, інструкції рецензента, викладення необхідних питань етики та політики, файли з додатковими даними) і журнальні інструкції досконально, звертаючись до журналу за роз'ясненням і запитом будь-яких відсутніх, або неповних даних, які необхідні для проведення повноцінної рецензії.

- сповіщати журнал якомога швидше за умови своєї некомпетентності щодо оцінки всіх аспектів рукопису; вони не повинні чекати моменту подання своєї рецензії, оскільки це призведе до невиправданої затримки в процесі рецензування.

- не залучати будь-кого ще до рецензування рукопису, в тому числі молодих вчених (своїх учнів), без попереднього отримання дозволу від журналу; імена всіх людей, які допомогли їм у проведенні експертної оцінки, повинні бути включені до офіційної рецензії, таким чином, щоб вони були асоційовані з рукописом у архіві журналу, а також мали змогу отримати належну повагу відповідно до їх зусиль.

- зберігати всі рукописи і деталі рецензування у повній конфіденційності.

- сповістити журнал, якщо виникають обставини, які можуть запобігти їм своєчасно представити рецензію, вказуючи точний проміжок часу, який їм необхідний для завершення рецензування, якщо це ще необхідно.

- у разі подвійного сліпого рецензування, якщо вони підозрюють особистість автора (ів) повідомити про це журнал, якщо ця інформація підвищує ризик виникнення конфлікту інтересів.

- повідомити журналу негайно, якщо вони стикаються з будь-якими порушеннями, виникають сумніви щодо етичних аспектів роботи, їм відомо про значну подібність між рукописом і конкуруючим поданням до іншого журналу або опублікованою статтею, або підозрюють, що цей випадок міг статися під час дослідження або написання та подання рукопису; проте рецензенти не повинні розголошувати свої міркування і не проводити подальше розслідування особисто, якщо журнал не просить додаткової інформації або консультації.

- не затримувати процес рецензування навмисно через затримку подання рецензії, або через запит зайвої додаткової інформації від журналу або автора.

- переконатися в тому, що їх рецензія базується на досягненнях роботи і на неї не впливає ні позитивно, ні негативно будь-які особистісні, фінансові або інші суперечливі міркування чи інтелектуальні упередження.

- не контактувати з авторами безпосередньо без дозволу журналу.

Під час підготовки відгуку

Рецензенти мають:

- мати на увазі, що редактор очікує від них предметних знань, здорового глузду за для чесної і справедливої оцінки сильних і слабких сторін роботи і рукопису.

- прояснити на початку рецензування, якщо вони просили розглянути тільки певні частини або аспекти рукопису і вказати, які саме.

- дотримуватись інструкцій журналу щодо конкретного зворотного зв'язку, який від них вимагається, окрім випадків, коли є вагомі причини не дотримуватись цього.

- бути об'єктивними і конструктивними у своїх відгуках і забезпечувати зворотний зв'язок, що допоможе авторам у вдосконаленні їх рукописів.

- утримуватись від коментарів, що принижують особистість, або необгрунтованих звинувачень.

- бути конкретним у своїй критиці і представляти докази з відповідними посиланнями на джерела для підкріплення основних тверджень, такі як, «ця робота вже була виконана раніше», щоб допомогти редакторам в їх справедливій

оцінці і рішенні по відношенню до авторів.

- пам'ятати, що це робота авторів і не намагатися переписувати її на свій власний кращий стиль; проте пропозиції щодо змін, які покращують якість, є важливими.

- пам'ятати про специфіку мовного питання, що стосується авторів, які пишуть на мові, що не є їх рідною.

- уточнити, які саме із наведених додаткових досліджень є необхідними для підкріплення основних положень рукопису, а які будуть тільки збільшувати обсяг роботи.

- не оформляти свою рецензію у такому стилі і не включати такі коментарі, які наводять на думку, що рецензія була зроблена іншою особою.

- не оформляти свою рецензію таким чином, що це може погано або несправедливо відбитися на іншій особі.

- не використовувати несправедливі негативні коментарі та не включати невиправдану критику з будь-яких робіт конкурентів, зазначених у рукописі.

- впевнитися, що їх зауваження та рекомендації для редактора, узгоджується зі звітом для авторів; більша частина відгуку повинна бути представлена у доповіді для авторів.

- у конфіденційних коментарях для редактора не має бути місця для наклепу або неправдивого обвинувачення, знаючи, що автори не побачать ці коментарі.

- не пропонувати авторам додавати посилання на роботи рецензентів (або їх асистентів) тільки за для підвищення кількості цитувань рецензентів (або їх асистентів) або для підвищення

рейтингу їх власних робіт або робіт їх асистентів, пропозиції повинні бути засновані на достовірних академічних або технологічних доводах.

- визначити, чи журнал дозволяє їм підписувати свої відгуки і, якщо так, вирішити, як їм буде зручно це робити.

- якщо вони є редакторами, що обробляють рукописи, і особисто прийняли рішення щодо рецензування одного з них самостійно, необхідно робити це прозоро, а не під виглядом анонімної рецензії у випадку, якщо журнал використовує сліпе рецензування; якщо рецензія рукопису корегується іншим редактором журналу, така рецензія може бути розглянута як окрема.

Очікування після рецензування

Рецензенти мають:

- продовжувати тримати деталі рукопису і їх рецензію у конфіденційності.

- оперативно реагувати при контакті з журналом з питань, пов'язаних з їх рецензією або рукописом, і надавати необхідну інформацію.

- звернутись до журналу, якщо після того як вони представили свою рецензію, виявилось щось важливе, що може вплинути на їхні оригінальні відгуки та рекомендації.

- прочитати відгуки від інших рецензентів, якщо ці послуги надаються журналом, за для покращення свого власного розуміння теми або досягнутого рішення.

- намагатися врахувати вимоги журналів щодо виправлень рецензії або повторного представлення рукопису, який вони розглядали.